

Laudator temporis acti

Ünnepi tanulmányok a 65 éves

HORVÁTH ATTILA

tiszteletére

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Laudator temporis acti

Ünnepi tanulmányok a 65 éves Horváth Attila tiszteletére

Szerkesztette

Barna Attila · Bathó Gábor · Deli Gergely
Peres Zsuzsanna · Pókecz Kovács Attila

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2024

A kötet szerzői

Antal Tamás	Jany János	Peres Zsuzsanna
Auer Ádám	Günter Jerouschek	Péternvári Máté
Balogh Elemér	Juhász Imre	Petrasovszky Anna
Balogh Judit	Juhász Miklós	Pókecz Kovács Attila
Balogh-Békési Nóra	Kelemen Miklós	Salamon László
Bándi Gyula	Képes György	Schanda Balázs
Bathó Gábor	Képešy Imre	Karl-Heinz Schneider
Beke-Martos Judit	Kevevári István	Schweitzer Gábor
Béli Gábor	Kis Norbert	Smuk Péter
Wilhelm Brauner	Arnd Koch	Sulyok Tamás
Czine Ágnes	Gerald Kohl	Srdan Šarkić
Cs. Kiss Lajos	Koller Boglárka	Szabó István
Deli Gergely	Koltay András	Szabó Marcel
Egedy Gergely	Koncz Ibolya Katalin	Szabó Mátyás
Erdős Csaba	Koósné Mohácsi Barbara	Szerencsés Károly
Frey Dóra	Korsósné Delacasse Krisztina	Szigeti Magdolna
Fülöp Mihály	Kovács Péter	Szuromi Szabolcs Anzelm
Gazdag Ferenc	Lentner Csaba	Tamás András
Gombos Katalin	Martin Löhnig	Jaromír Tauchen
Gosztonyi Gergely	Magyar Áron	Téglási András
Halász Iván	Máthé Gábor	Varga Norbert
Hamza Gábor	Megyeri-Pálffi Zoltán	Varga Réka
Hazafi Áron	Mezey Barna	Varga Zs. András
Hazafi Zoltán	Nagy Péter	Zachar Péter Krisztián
Heil Kristóf Mihály	Pálvölgyi Balázs	Zakariás Kinga
Markus Hirte	Papp Tekla	Zinner Tibor
Homoki-Nagy Mária	Patyi András	

Kiadja a Nemzeti Köszolgálai Egyetem Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor · Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu, ludovika.hu

Felelős szerkesztő: Kilián Zsolt · Olvasószerkesztők: Bujdosó Hajnalka, Csinta Áron,
Draskóczy Piroska, Gergely Zsuzsanna, Nagy Judit, Szabó Ilse · Tördelőszerkesztő:
Kilián Zsolt · Korrektorok: Bujdosó Hajnalka, Csinta Áron, György László, Szabó Ilse

Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt. · Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

DOI: https://doi.org/10.36250/01249_00
ISBN 978-963-653-158-4 (nyomtatott) · ISBN 978-963-653-159-1 (ePDF)

© Szerzők, szerkesztők, 2024

© A kiadó, 2024

Minden jog védve.

Tartalom

LAUDÁCIÓK

Köszöntő
(Sulyok Tamás) | 15

Horváth Attila 65. születésnapjára
(Varga Réka) | 17

TANULMÁNYOK

Antal Tamás
Nagy Imre szerepe a 70 éve elfogadott
második tanács törvény előkészítésében | 21

Auer Ádám
A tilos szerződési klauzula és a polgári jogi kodifikációk | 31

Balogh Elemér
Történeti alkotmány a fiatal Bónis György gondolkodásában | 39

Balogh Judit
A szocializmus sajátos vidéki „kisbíró-szervezési gyakorlata” –
A Kemecsei Járásbíró-ság (1952–1956) példája | 47

Balogh-Békesi Nóra
Néhány gondolat a 2024. június 9-én megtartott
főpolgármester-választás margójára | 61

Bándi Gyula
Adalékok az Alkotmánybíróság környezetvédelmi
üzenetéhez – A múlt és a jövő összekapcsolása | 69

Bathó Gábor
A kormány szerkezete és a szovjet típusú diktatúra –
A minisztertanács a Rákosi-korszakban | 79

Beke-Martos Judit

Nemzetközi hatások és a magyar jogfejlődés
a 19. században – sajátosságok és kihívások | 87

Béli Gábor

„Gratiam et misericordiam specialem facimus...” –
Zsigmond király kegyelmezési gyakorlata | 97

Wilhelm Brauner

Vom Landtag zum Parlament als dem
„schönsten Gebäude der Hauptstadt“: Verfassung und Architektur | 107

Czine Ágnes

A személyi szabadsághoz való jog a történeti alkotmány fényében | 119

Cs. Kiss Lajos

A magyar Carl Schmitt-recepció helyzete | 129

Deli Gergely

Megfontolások a *condictio* természetéről | 135

Egedy Gergely

Metternich és az Európai Unió – Vajon érdemes-e felidézniük
Metternichet a 21. század első negyedében? | 151

Frey Dóra

Jogfosztás és közigazgatás – A közigazgatási szervezetrendszer
átalakítása a magyarországi németek kitelepítése kapcsán | 159

Fülöp Mihály

„Az orosz medve nem jött be” – Sztálin és a finn fegyverszünet | 169

Gazdag Ferenc

A hármas prioritás relevanciája három évtized után | 181

Gombos Katalin

A szerződési jog közjogi vonatkozásai – Az elmélet és a gyakorlat
találkozása a támogatási szerződés példáján keresztül | 189

Gosztonyi Gergely

Néhány gondolat az ENSZ globális digitális megállapodás kezdeményezéséről | 197

Halász Iván

A szlovák jogi infrastruktúra kialakítására irányuló
törekvések a hosszú 19. században | 205

Hamza Gábor

Kiss Ferenc (Ferenc De Kiss) emlékiratai –
Áttekintés egy eddig ismeretlen, jelentős kordokumentumról | 217

Hazafi Zoltán – Hazafi Áron

A közszolgálat mint pénzügyi befektetés a közép- és újkori Franciaországban | 221

Heil Kristóf Mihály

Néhány apróság a kereskedelmi operátumokról –
A rendszeres bizottságok megyei véleményei (1831–1832) | 235

Markus Hirte

Non iuris neccessitate sed importunitate petentis –
Innoenz III. als Richter und Schlichter im Umfeld der
Besetzung des Erzbistums Esztergom | 243

Homoki-Nagy Mária

Amiról a nők által készített végrendeletek szólnak | 273

Jany János

Teremtésmítosz a perzsa jogban | 281

Günter Jerouschek

Luthers Hexenglaube und die Hexenverfolgung | 289

Juhász Imre

„À la recherche du temps perdu” | 303

Juhász Miklós – Erdős Csaba

A 2021–2022. évi üzemanyagár-maximálás gazdasági versenysel
összefüggő alkotmányossági vetületei | 321

Kelemen Miklós

A „védelmi veszélyhelyzet” (tumultus) mint rendkívüli
állapot a Római Köztársaságban | 333

Képes György

Részvénytársaságok az 1950-es években | 343

Képešy Imre

A „jogi dualizmus” az első Csehszlovák Köztársaság időszakában (1918–1938) | 353

Kevevári István

Marxizmus a marxizmus után –
Adalékok az ideológiák halálának téziséhez | 361

Kis Norbert

Értékmentés másként –

Z generáció és mesterséges intelligencia az egyetemeken | 369

Arnd Koch

Anmerkungen zum Hitler-Prozess (1924) | 379

Gerald Kohl

„Tarnen und Täuschen“ in der populären Rechtsliteratur:

Über das Verwischen von Spuren zwischen Österreich

und Ungarn in der Mitte des 19. Jahrhunderts | 387

Koller Boglárka

Európai egység gondolat történelmi távlatban | 397

Koltay András

A szólásszabadság hatálya és a „tettleges véleménynyilvánítás”

az Alkotmánybíróság gyakorlatában | 403

Koncz Ibolya Katalin

Átformálódó szabadalmi jog – Utóhatások és új fejlődési irányok

Magyarországon a második világháború után | 421

Koós né Mohácsi Barbara

Alapelvek a szocialista büntetőeljárás jogban | 431

Korsós né Delacasse Krisztina

Baranya szerb megszállásának első éve

a Pécsi Ügyvédi Kamara iratainak tükrében | 439

Kovács Péter

Nemzetközi jogi összefüggésű fogalmak Werbőczy Tripartitumában | 447

Lentner Csaba

Szemelvény a magyarországi szocialista tervgazdasági rendszerről –

Az új gazdasági mechanizmus szabályozása | 455

Martin Löhnig

„Handelsfrauen“: Bemerkungen zur Veränderung der rechtlichen Bedingungen

kaufmännischer Tätigkeit von Frauen im Mitteleuropa des 19. Jahrhunderts | 465

Máthé Gábor

A klasszikus jogállam a nemzetállamban –

Kontra: „az állam nélküli” jog az Európai Unióban | 473

Megyeri-Pálffi Zoltán

Névváltoztató bíróságok és a népköztársasági bírósági
szervezet kialakítása (1945–1954) | 483

Mezey Barna

A büntető törvényjavaslat tárgyalásának előzményei
az 1843. évi diétán | 491

Nagy Péter

Az osztrák és a magyar házassági jog összeütközése és a magyar
Igazságügyminisztérium az 1910-es években | 503

Pálvölgyi Balázs

A föderáció változatai – IV. Károly két javaslata a közép-
európai rendezésre (1918–1919) | 511

Papp Tekla

Az öröklési szerződés jellegzetességei
az alimentációs jogügyletek között | 519

Patyi András

Szubjektív gondolatok a magyar közigazgatási bírászkodás
kudarcairól és jelenlegi helyzetéről | 529

Peres Zsuzsanna

A magyar főnemesség házasságkötési életkora a kora újkorban | 545

Pétervári Máté

Egy nagy reményekkel induló dunavecsei részvénytársaság gyors bukása
az első világháború utáni inflációs válság árnyékában | 555

Petrasovszky Anna

A természetjog oktatása Magyarországon –
A bölcséleti gyökerektől a jogtudományi megközelítésig | 565

Pókecz Kovács Attila

A huszonhatok (vigintisexviri) kisebb köztársaságkori
magisztrátusa az ókori Rómában | 579

Salamon László

Az alkotmány alkotmányossága | 589

Srđan Šarkić

Legal-Historical Analysis of Monk Simeon's Charter
Presented to the Monastery of Hilandar | 601

Schanda Balázs

Szegletkő vagy díszítés? – Magyarország keresztény kultúrájának alkotmányos védelme | 609

Karl-Heinz Schneider

Das Privileg Rudolfs I. von 1274 | 619

Schweitzer Gábor

Aki végtelenül sajnálta, hogy 1848-ban nem fogadtak el rendszeres alkotmánytörvényt – Schvarcz Gyula (1838–1900) emlékezete | 631

Smuk Péter

Népfelség és/vagy kompetencia? | 643

Szabó István

Két jogértelmezési probléma a z 1931-es kartelltörvény gyakorlatából | 649

Szabó Marcel

A történeti alkotmány vívmányainak figyelembevehetősége az Alkotmánybíróság uniós joggal kapcsolatos hatásköreinek gyakorlása során | 657

Szabó Mátyás

A közös külügyminiszter nem képes felfogni – Magyarország ingerenciája a Duna-hajózás felett | 665

Szerencsés Károly

Rebelleió és tetthazafiság | 673

Szigeti Magdolna

Első lépések a magyarországi demokrácia felé 1989-ben, az 1989-es magyar választási törvényt övező politikai érdekek tükrében | 681

Szuromi Szabolcs Anzelm, O.Praem.

Az állam és az egyház együttműködése Magyarországon 1894 és 1918 között – Kompetenciakörök és intézmények | 689

Tamás András

Alkotmányok | 699

Jaromír Tauchen

Das Oberste Verwaltungsgericht in der Zweiten Tschechoslowakischen Republik | 709

Téglási András – Magyar Áron
Az Aranybullától az Emberi és polgári jogok
nyilatkozatán át a Lánchíd-törvényig –
Szemelvények a tulajdonhoz való alapjog témaköréből | 723

Varga Norbert
A kartellszerződések célja a
két világháború közötti időszakban Magyarországon | 731

Varga Réka
„Magyarország elfogadja a nemzetközi jog
általánosan elismert szabályait” | 741

Varga Zs. András
Bírósági reformok –
A törvényességi óvástól
a korlátozott precedensrendszerig | 751

Zachar Péter Krisztián
A Hivatásszervezet társadalmi
államreform-víziója (1931–1945) | 759

Zakariás Kinga
A közösségek méltóságának védelme a gyűlöletbeszéddel szemben
az Alkotmánybíróság gyakorlatában –
különös tekintettel a vallási közösségek védelmére | 771

Zinner Tibor
Adalékok az öt semmisségi törvényhez | 783

MELLÉKLET

A kötet szerzői | 795

Megyeri-Pálffi Zoltán

Névváltoztató bíróságok és a népköztársasági bírósági szervezet kialakítása (1945–1954)

Bevezetés

Az 1872-ben felállított úgynevezett elsőfolyamodású bíróságokkal teljessé vált az a négy szintű igazságszolgáltatási struktúra, amely az 1918 és 1919 közötti időszak kivételével 1944-ig a rendes bíróságok tekintetében működött. A második világháború végével azonban olyan politikai változások indultak meg, amelyek előre borítékolták, hogy az egykori királyi bíróságok – a járásbíróságok, törvényszékek, ítéletábrák és a Kúria – változatlan formában nem fognak tudni tovább működni. Bár 1944–1945 után közvetlenül még demokratikus irányok felé indult a magyar államszervezet átalakulása, néhány esztendő leforgása alatt felépítették a szovjet mintának megfelelő struktúrát, amelynek sajátosságai az igazságszolgáltató szervek esetében is megjelentek, azaz az 1950-es években kiépült a szocialista igazságszolgáltatás.¹

Ennek elemei beleillenek az 1945 utáni alkotmány- és jogfejlődés témakörébe, amelyet az Ünnepektől – aki előtt e kötet tiszteleg – jól ismer, s amely történelmi időszak előadásában, műveiben kiemelt jelentőségű. Ez a néhány éves periódus e tanulmány szerzője számára is megmutatta sajátosságait az utóbbi évek bíróságtörténeti kutatásai során,² így ezen „felbátorodva” kíván az alábbi rövid írás némi adalékkal hozzájárulni a népköztársasági korszak karakterének megvilágításához – és kívánja a szerző a téma kiváló ismerőjét köszönteni –, megmutatva a második világháború utáni években az átalakuló bírósági szervezet jellemzőit a bírósági szervezet és elnevezések változásán keresztül.

¹ A témához lásd az Ünnepektől például HORVÁTH 2017; 2019; 2023: 114–120; 2024: 557–582. Továbbá lásd még BÓNIS–DEGRÉ–VARGA 1996: 259–265; STIPTA 1998: 168–169; GAÁL NÉ BARCS 2012: 34–50; BALOGH 2023: 1146; PERES 2023: 134–141.

² Vö. MEGYERI-PÁLFFI 2023: 19–21; 2024: 41–55.

1945–1946 – Az első változások a bírósági szervezetrendszerben

Azok az áramlatok, amelyek a második világháború végével elindult politikai változások előhírnökei voltak, hamar jelezték, hogy átalakul a közjogi környezet, és ez a bírászkodásra is hatással lesz. Ennek első jele már 1945. március 8-án megmutatkozott, ugyanis e napon az Ideiglenes Nemzeti Kormány egy rendeletet bocsátott ki, amely mellőzni rendelte a „királyi” jelzőt az állami hivatalok, így a bíróságok nevéből.³ Ettől a pillanattól kezdve a korábbi királyi járásbíróságok, törvényszékek és ítélőtáblák megnevezése a székhelyre és a bírósági szervre utaló összetételre szorítkozott, s a Kúria is elvesztette „királyi” mivoltát. A Miklós Béla által aláírt rendelet valóban csak előhírnök volt, s ezt maga is megfogalmazta akkor, amikor szövegében rögzítette, hogy „mindaddig, amíg a nép az ország alkotmányos berendezése és az állam formája kérdésében nem határoz”.⁴

Noha ez még váratott magára, a háború utáni tényállapot már hatással volt az ítélkezésre, miként az is, hogy 1945. január 20-án Magyarország aláírta a fegyverszüneti egyezményt, amelynek kihirdetéséről ekkorra már úgyszintén rendelkeztek, bár csak március 17-én jelent meg a hivatalos lapban,⁵ majd szeptemberben az 1945. évi V. törvény formájában be is cikkelyezték.⁶ Az egyezmény 2. pontja értelmében visszaálltak az 1937. december 31. előtti országhatárok, így számos, a terület-visszacsatolások nyomán újra felállított bíróság ismételt „kikerült” a magyar szervezetrendszerből.

Az 1945. március 8-i rendeletben „előjelzett” államformakérdést – immáron az 1945. novemberi választások után létrejött – Nemzetgyűlés az 1946. évi I. törvényben rendezte köztársasági formában.⁷ Az 1945 tavaszán „királyi” jelzőjüket veszített bírósági elnevezések így „kompatibilisek” voltak a Magyar Köztársasággal, ezért újabb átnevezésre nem, csak az eddigiek megerősítésére került ekkor sor.⁸

³ Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 539/1945. M. E. számú rendelete az államhatalom gyakorlásával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről. *Magyar Közlöny*, 1945(11), 2.

⁴ Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 539/1945. M. E. számú rendelete az államhatalom gyakorlásával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről. *Magyar Közlöny*, 1945(11), 2. 1. §.

⁵ Az ideiglenes nemzeti kormány 525/5945. M. E. számú rendelete a fegyverszüneti egyezmény kihirdetése tárgyában. *Magyar Közlöny*, 1945(9), 1.

⁶ 1945. évi V. törvénycikk a Moszkvában 1945. évi január hó 20. napján kötött fegyverszüneti egyezmény becikkelyezéséről.

⁷ Vö. 1946. évi I. törvény Magyarország államformájáról.

⁸ Vö. Az állami hivatalok címében a »királyi« jelző elhagyása. *Fővárosi Közlöny*, 1946(25), 700.

1946–1949 – Államszervezeti átalakulások útján

A történelem kereke azonban tovább forgott, s 1946 februárjától olyan irányt vett a következő években, amelynek eredménye a szovjet államszervezeti megoldások adaptálása lett. Az átalakulásokat az 1949. augusztus 20-án kihirdetett XX. törvény, *A Magyar Népköztársaság Alkotmánya* hivatott rögzíteni, érintve az igazságszolgáltatást is. Bár ekkor a struktúra megőrizte korábbi négy szintjét, de a népköztársasági *Alkotmány* már kimondta: „az igazságszolgáltatást a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága, a felsőbbbíróságok, a megyei bíróságok és a járásbíróságok gyakorolják”.⁹ Mindez tehát ismételten névváltozásokot hozott a jogszolgáltató szervek életében, csak a járásbíróságok tudták megőrizni addigi elnevezéseiket.

1949. október 26-án újabb, a bíróságokat érintő jogszabály jelent meg a hivatalos lapban, a *Magyar Közlönyben*. Az 1949. évi 9. törvényerejű rendelet megerősítette és részletezte az alkotmányos rendelkezéseket: „az eddigi Kúria mint a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága, az eddigi ítélőtáblák mint felsőbbbíróságok, az eddigi törvényszékek mint megyei bíróságok folytatják működésüket, az eddigi járásbíróságok pedig megtartják jelenlegi elnevezésüket”.¹⁰ E jogszabály végrehajtására az igazságügy-miniszter 1949. október 31-én rendeletet bocsátott ki, amely kifejezetten a bíróságok új elnevezése tárgyában született. Ebben konkretizálták, hogy a Kúria elnevezés helyett „A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága” megnevezést kell használni, s a szerv pecsétjében a székhelyet, Budapestet is jelezni kell. A rendelet példákat is adott a többi fórum elnevezéséhez, így: „Debreceni felsőbbbíróság”, „Kaposvári megyei íráság”, valamint – a pecséték körirata alapján, ahol már járásbírósági példa is szerepelt: „Felsőbíróság – Debrecen”, „Megyei Bíróság – Kaposvár” és „Járásbíróság – Szolnok”.¹¹

E rendelkezésből következett, hogy valamennyi bíróságnak nevet kellett volna váltania, azonban ez nem következett be, mert a törvényerejű és a végrehajtási rendelet is kivételként nevesítette: „A budapesti törvényszék, a budapesti büntetőtörvényszék és a pestvidéki törvényszék megyei bíróságokként egyelőre jelenlegi elnevezésük alatt folytatják működésüket; a budapesti központi járásbíróság a pesti járásbíróság, a budapesti I–III. ker. járásbíróság pedig a budai járásbíróság elnevezést nyeri.”¹²

⁹ 1949. évi XX. törvény. *A Magyar Népköztársaság Alkotmánya*. 36. § (1).

¹⁰ A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1949. évi 9. számú törvényerejű rendelete az igazságügyi szervezet átalakítása tárgyában. 2. §. *Magyar Közlöny – Törvények és törvényerejű rendeletek tára, 1949* (215–222), 13–14.

¹¹ Az igazságügyminiszter 88.000/1949. (226) I. M. számú rendelete a bíróságok új elnevezése tárgyában. 1. § (2). *Magyar Közlöny, 1949* (226), 1858.

¹² 1949. évi 9. törvényerejű rendelet. 2. § (3).

Az említett elnevezések megtartását az érintett budapesti bíróságok „különleges helyzete” indokolta, s nem lett volna helytálló a „megyei” elnevezés – magyarázta Skorka György *Az Alkotmány és igazságügyi szervezetünk átalakítása* című tanulmányában.¹³

1950–1954 – A kikristályosodó szocialista bírósági szervezet

1950 azonban elhozta a „maradék” bíróságok névváltozását: a tanácsok létrehozásával megváltozott a közigazgatási beosztás, s ez hatással volt az igazságügyi szervekre is. Az egyes megyei bíróságok és járásbíróságok megszüntetéséről, székhelyük és területük megváltoztatásáról, valamint új megyei bíróságok és járásbíróságok felállításáról szóló 1950. évi 7. számú törvényerejű rendelettel felhatalmazást kapott az igazságügy-miniszter, hogy a belügy- és pénzügyminiszterrel egyetértve „rendelettel egyes megyei bíróságokat és járásbíróságokat megszüntethessen, székhelyüket és területüket megváltoztathassa, illetőleg a szükséghez képest új megyei bíróságokat és járásbíróságokat állíthasson fel”. Ennek határidejét 1951. december 31-ben jelölték meg.¹⁴

A felhatalmazással élve jó pár olyan rendelet született, amely átrajzolta a magyarországi bíróságok illetékességi területét, hiszen a létrehozott és megszüntetett bíróságokhoz tartozó településeket át kellett csatolni a szomszédos fórumokhoz.¹⁵

Mondhatni, ezek az intézkedések a kövei voltak annak az útnak, amely a népköztársasági bírósági szervezet kiépülése felé vezetett. E folyamatban a következő meghatározó lépést az *Alkotmány módosítása jelentette, amelyet az 1950. évi IV. törvénnyel eszközöltek. Ennek nyomán megváltozott a szöveg és a struktúra egyaránt: „A Magyar Népköztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága, a megyei bíróságok és a járásbíróságok gyakorolják.”*¹⁶

Az idézett rendelkezésből jól kitűnik, hogy az egyik jogszolgáltatási szint eltűnt: az ítéletábrák helyét átvevő felsőbbbíróságokat ekkor szüntették meg. A módosító törvény 1950. december 10-én jelent meg a *Magyar Közlönyben*, s ugyanezzel a dátummal az a miniszteri

¹³ SKORKA 1950: 22.

¹⁴ A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1950. évi 7. számú törvényerejű rendelete egyes megyei bíróságok és járásbíróságok megszüntetéséről, székhelyük és területük megváltoztatásáról, valamint új megyei bíróságok és járásbíróságok felállításáról. *Magyar Közlöny*, 1950(4), 13.

¹⁵ Vö. például 55100/1951. (VI. 23.) IM rendelet a pásztoi járásra illetékes járásbíróság székhelyének Szirákról Pásztóra áthelyezése tárgyában; 66400/1951. (XI. 4.) IM rendelet a törvénykezési területbeosztásnak Várpalota városra vonatkozó módosítása tárgyában; 67800/1951. (XI. 17.) IM rendelet a dabasi járásra illetékes járásbíróság székhelyének Ócsáról Dabasra áthelyezése tárgyában; 68800/1951. (XII. 4.) IM rendelet Baktalórántházán, Encsén és Kemecsen járásbíróság létesítése tárgyában. Ez utóbbival kapcsolatban lásd e kötetben Balogh Judit tanulmányát.

¹⁶ 1950. évi IV. törvény a Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról. 5. §.

rendelet is, amely – az 1950. évi 7. törvényerejű rendelet felhatalmazása alapján – a törvénykezési területbeosztást szabályozta. E 177.000/1950. (XII. 10.) számot viselő jogszabály további összevonásokat (s ezek nyomán létesítéseket) és megszüntetéseket tartalmazott. Ekkor jött létre a „budapesti törvényszék” és a „budapesti büntető törvényszék” egyesítésével a „Budapesti megyei bíróság”, valamint a „pestvidéki törvényszék” átszervezésével a „Pest megyei bíróság”, ami egyúttal azt is jelentette, hogy végleg eltűntek a rendszerből a régi törvényszéki elnevezések. Mindemellett – Nagy-Budapest létrejöttével – egyes járásbíróságok kerületi bírósággá váltak (pl. Újpest, Kispest),¹⁷ illetve összehangolták az illetékességi és a közigazgatási területeket, végül pedig táblázatba foglalt mellékletben feltüntették a változásokat.¹⁸

A rendelet 1951. január 1-jén lépett hatályba, s ezzel egy időre nyugvópontra ért a szocialista bírósági szervezet kialakítása. Az átszervezések háttérét világítja meg az a sajtócikk, amelyben „az Igazságügy pártszervezetének titkára” az államfejlődésnek megfelelően a bíróságok *Alkotmányban rögzített funkcióját*, „az osztályharc sikeres” vitelét emelte ki, valamint azt, hogy a „burzsoá” közigazgatás helyét átvette a tanácsok rendszere, amely indokolja a területi rendezést. Mindemellett – egyes járásbíróságok megszüntetése kapcsán – a csökkenő ügyfélforgalmat is megjelölte a döntések háttérében.¹⁹

Egy évvel később – 1951. december 11-én – újabb jogszabály látott napvilágot a hivatalos lapban: a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1951. évi 32. számú törvényerejű rendelete, amely a törvénykezési és az államigazgatási területbeosztás összeegyeztetéséről rendelkezett.²⁰ Ez is egy felhatalmazás volt az igazságügy-miniszter számára, hogy a belügy- és pénzügyminiszterrel egyeztetve a törvénykezési és az államigazgatási területbeosztást összeegyeztetendő egyes bíróságok megszüntetéséről vagy létesítéséről döntsön. Ekképp további finomhangolásokra került sor. A *Magyarország helységnévtárána* 1952. évi számában megjelent törvénykezési területbeosztás az eredményeket tükrözte: 21 megyei bíróság (ebből a bajai kirendeltségként), 129 járásbíróság működött az ország területén, illetve Budapesten, ahol központi járásbíróság és négy „kerületi járásbíróság”, valamint a „Fiatalkorúak budapesti bírósága” végzett igazságszolgáltató tevékenységet.²¹

¹⁷ Vö. FARKAS 1950: 822–823.

¹⁸ Az igazságügyminiszter 177.000/1950. (XII. 10.) I. M. számú rendelete a törvénykezési területbeosztás tárgyában. *Igazságügyi Közlöny*, 1950(12), 541–547.

¹⁹ VALENTINI 1950: 4.

²⁰ A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1951. évi 32. számú törvényerejű rendelete a törvénykezési és az államigazgatási területbeosztás összeegyeztetéséről. *Magyar Közlöny*, 1951(173), 1320.

²¹ IV. Törvénykezési területbeosztás. A bíróságok és vádhatóságok területi beosztása. *Magyarország helységnévtára 1952* 1952: 322. (A nyomtatás után a következők változtak a törvénykezési területbeosztásban: „A fiatalkorúak budapesti bírósága 1952. január 1-i hatállyal megszűnt. A kaposvári megyei bíróság területén 1952. február 1-én Siófok székhellyel, a zalaegerszegi megyei bíróság területén 1952. február 15-én Lenti székhellyel új járásbíróság alakult.” *Magyarország helységnévtára 1952* 1952: XII.)

1954 – Az új bíróságszervezeti törvénnyel révbe ért organizáció

„Népi demokráciánk az utóbbi három évben a szocialista igazságszolgáltatást és a szocialista törvényességet szolgáló több jelentős jogszabályt alkotott. Ezekhez méltóan csatlakozik az 1954. évi II. törvény a Magyar Népköztársaság bírósági szervezetéről” – vezette fel tanulmányát Móra Mihály, aki a szocialista bírósági szervezet kialakítását létrehozó új törvény kapcsán fogalmazta meg gondolatait. Ez a jogszabály – a korszak első bírósági szervezeti törvénye – egységes kódexbe foglalta a korábbi széttöredezett joganyagot, továbbá – miként Móra a törvény indoklására utalt – azért volt fontos e törvény a szocialista jogrendszer kiépítésének útján, mert megállapította „az egységes és következetesen szocialista típusú igazságszolgáltatás legfontosabb szervezési és működési elveit”, kifejezésre juttatta az állam „demokratizmusát és egyben a dolgozó nép ellenségeivel szemben való kérlelhetetlenségét”.²² Mindez összhangban volt a kormányprogrammal,²³ amelynek célja a „szocialista törvényesség” megszilárdítása, amelynek „biztosítéka az új ügyészi szervezet mellett az új bírói szervezet is”. A szerző a törvény bemutatása során kitért – a jelen tanulmány szempontjából releváns – szervezeti kérdésekre is. Így kiemeli, hogy az 1954. évi jogszabállyal a Legfelsőbb Bíróság, a megyei bíróságok és a járásbíróságok mellé „negyedik kategóriaként a külön-bíróságokat” emelte be a jogalkotó. Ezek körébe tartoztak a katonai és a közlekedési bíróságok.²⁴ Mindemellett a budapesti fórumok sajátosságaira is rávilágított:

„Budapesten megyei bírósági hatáskörrel budapesti fővárosi bíróság, járásbírósági hatáskörrel városi kerületi bíróságok, a járási tanács hatásköre alól kivett városokban pedig járásbírósági hatáskörrel városi bíróságok működnek. (1. § (2) bek.) A büntető és a polgári ügyekben elsőfokon járásokban járásbíróságok, a járási tanács hatásköre alól kivett városokban városi bíróságok, Budapesten pedig városi kerületi bíróságok járnak el. (18. § (1) bek.)”²⁵

E rövid tanulmány keretében azt is fontos kiemelnünk, hogy az 1954. évi bírósági szervezeti törvény abban az értelemben is „csúcspontja” volt a szocialista igazságszolgáltatás létrehozásának, hogy az 1945 előtt és azóta *megjelent jogszolgáltatást* érintő jogszabályok hatályának megszüntetéséről is rendelkezett. Árulkodók a törvény ezen utóbbi rendelkezései, hiszen olyan korábbi – polgári kori – jogszabályok hatályának a végét is jelentették, amelyek az alapjául szolgáltak a megelőző korszakoknak. Ekképp hatályukat veszítették

²² MÓRA 1954: 210.

²³ Lásd ennek helyi szintű propagálásához például OROSZI 1954.

²⁴ MÓRA 1954: 214–215.

²⁵ MÓRA 1954: 215.

„a bírósági szervezetre vonatkozó és a felszabadulás előtt kibocsátott törvények és rendeletek, így különösen a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. törvény, a bírák és bírósági hivatalnokok felelősségéről szóló 1871. évi VIII. törvény, a bírói és ügyészi szervezet módosításáról szóló 1891. évi XVII. törvény, a polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosítása tárgyában kibocsátott 1925. évi VIII. törvénynek az igazságügyi szervezeti rendelkezésekről szóló III. fejezete és a bírák és ügyészek fegyelmi felelősségéről szóló 1936. III. törvény”.²⁶

Ezek a rendelkezések önmagukban is aláhúzzák: az 1954. évi törvénnyel a polgári kori igazságszolgáltatás felszámolása véglegessé vált, és megvalósult a szocialista jogszolgáltatás kiépítése.²⁷

Irodalom- és forrásjegyzék

- BALOGH Judit (2023): A bírói függetlenség intézményes garanciarendszerének újraépítése a rendszerváltás után (1989–2011). *Kúriai Döntések*, 2023 (6), 1146–1165.
- BÓNIS György – DEGRÉ Alajos – VARGA Endre (1996): *A magyar bírósági szervezet és perjog története*. (A kiégészítő jegyzeteket írta BÉLI Gábor.) Zalaegerszeg: Zala Megyei Bíróság – Magyar Jogász Egylet Zala Megyei Szervezete.
- FARKAS Károly (1950): Az igazságügyi szervezet átalakítása. *Állam és Közigazgatás*, 2(12), 820–824.
- GAÁLNÉ BARCS Eszter (2012): Igazságszolgáltatásból jogszolgáltatás. *Levéltári Szemle*, 62(3), 34–50.
- HORVÁTH Attila (2017): A magyar bírósági szervezet története a szovjet típusú diktatúra idején (1945–1990). *Jogtörténeti Szemle*, 19(1–2), 128–132.
- HORVÁTH Attila (2019): A bírósági szervezet Magyarországon a szovjet típusú diktatúra korában. *Rubicon*, 30(9–10), 112–121.
- HORVÁTH Attila (2023): A Legfelsőbb Bíróságtól a Kúriáig (1990–2022). In BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – MEGYERI-PÁLFFI Zoltán (szerk.): *300 éves a Kúria*. Budapest: Kúria, 114–141.
- HORVÁTH Attila (2024): *A szovjet típusú diktatúra alkotmány- és jogtörténete Magyarországon*. Budapest: Ludovika. *Magyarország helynévtára 1952* (1952). Budapest: Statisztikai Kiadóvállalat.
- MEGYERI-PÁLFFI Zoltán (2023): *Fejér vármegye járásbíróságainak szervezésztörténete*. Székesfehérvár: Székesfehérvári Törvényszék.
- MEGYERI-PÁLFFI Zoltán (2024): *Bíróságszervezés Pest vármegyében*. Budapest: Budapest Környéki Törvényszék.
- MÓRA Mihály (1954): A bírósági szervezeti törvényről. *Állam és Igazgatás*, 6(4–5), 210–218.
- OROSZI József (1954): Szilárdítsák tovább bíróságaink a szocialista törvényességet. *Népújság*, 10(36), 2.
- PERES Zsuzsanna (2023): A bírói függetlenség felszámolása (1945–1989). In BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – MEGYERI-PÁLFFI Zoltán (szerk.): *A bírói függetlenség intézményes garanciái*. Budapest: Kúria, 133–151.
Online: <https://doi.org/10.55413/561.A2300203.EUO>
- SKORKA György (1950): Az Alkotmány és igazságügyi szervezetünk átalakítása. *Állam és Közigazgatás*, 2(1), 22–29.
- SKORKA György (1954): Az új bírói szervezeti törvény. *Rendőrségi Szemle*, 2(2), 140–146.
- STIPTA István (1998): *A magyar bírósági rendszer története*. Debrecen: Multiplex Media – Debrecen University Press.
- VALENTINI Tibor (1950): Az igazságügyi szervezet reformja. *Néplap*, 7(277), 4.

²⁶ 1954. évi II. törvény a Magyar Népköztársaság bírósági szervezetéről. 67. § (1).

²⁷ Lásd még SKORKA 1954.

Melléklet

A kötet szerzői

- ANTAL TAMÁS tanszékvezető egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Európai Jogtörténeti Tanszék
- AUER ÁDÁM tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Civilisztikai Tanszék; főtanácsadó, Alkotmánybíróság
- BALOGH ELEMÉR egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Európai Jogtörténeti Tanszék
- BALOGH JUDIT egyetemi docens, Debreceni Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék
- BALOGH-BÉKESI NÓRA tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék
- BÁNDI GYULA tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Környezetjogi és Versenyjogi Tanszék; a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
- BARNA ATTILA egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék; tanszékvezető egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék
- BATHÓ GÁBOR adjunktus, Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék
- BEKE-MARTOS JUDIT irodavezető, Ruhr-Universität Bochum Juristische Fakultät Zentrum für Internationales
- BÉLI GÁBOR nyugalmazott egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék
- WILHELM BRAUNEDER professor emeritus, Universität Wien Juristische Fakultät Institut für Rechts- und Verfassungsgeschichte
- CZINE ÁGNES alkotmánybíró; tanszékvezető egyetemi tanár, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszék
- Cs. KISS LAJOS kutatóprofesszor, Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék

- DELI GERGELY rektor, Nemzeti Közszerológálati Egyetem; egyetemi tanár, NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jegtörténeti Tanszék
- EGEDY GERGELY professor emeritus, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék
- ERDŐS CSABA dékánhelyettes, egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jegtudományi Kar Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék; Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék; főtanácsadó, Alkotmánybírószág
- FREY DÓRA Universitátsóberassistentin, Andrásy Universitát Budapest
- FÜLÖP MIHÁLY professor emeritus, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszék
- GAZDAG FERENC professor emeritus, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszék
- GOMBOS KATALIN tanszékvezető egyetemi tanár, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Európai Köz- és Magánjogi Tanszék
- GOSZTONYI GERGELY habilitált egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jegtudományi Kar Magyar Állam- és Jegtörténeti Tanszék
- HALÁSZ IVÁN tanszékvezető egyetemi tanár, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék; kutató-professzor, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Jegtudományi Intézet
- HAMZA GÁBOR professor emeritus, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jegtudományi Kar Római Jogi és Összehasonlító Jegtörténeti Tanszék; egyetemi tanár, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar Igazgatásrendészeti és Nemzetközi Rendészeti Tanszék; a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja
- HAZAFI ÁRON doktorandusz, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Doktori Iskola
- HAZAFI ZOLTÁN tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Emberi Erőforrás Tanszék
- HEIL KRISTÓF MIHÁLY operatív igazgató, Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Levéltár
- MARKUS HIRTE ügyvezető igazgató, Mittelalterlichen Kriminalmuseums in Rothenburg ob der Tauber; óraadó, Friedrich Schiller Universitát Jena Rechtswissenschaftlichen Fakultät
- HOMOKI-NAGY MÁRIA tanszékvezető egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jegtudományi Kar Magyar Jegtörténeti Tanszék
- JANY JÁNOS egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Nemzetközi Tanulmányok Tanszék Nemzetközi és Politikatudományi Intézet
- GÜNTER JEROUSCHEK egyetemi tanár, Friedrich-Schiller-Universitát Jena Rechtswissenschaftlichen Fakultät Lehrstuhl für Strafrecht Strafprozessrecht und Geschichte des Strafrechts

- JUHÁSZ IMRE, az Alkotmánybíróság elnöke; egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Eljárásjogi Tanszék
- JUHÁSZ MIKLÓS jogász, alkotmánybíró; a Gazdasági Versenyhivatal volt elnöke
- KELEMEN MIKLÓS egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jegtörténeti Tanszék
- KÉPES GYÖRGY habilitált egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jegtörténeti Tanszék
- KÉPESSY IMRE adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jegtörténeti Tanszék
- KEVEVÁRI ISTVÁN adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jegtörténeti Tanszék
- KIS NORBERT egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék
- ARND KOCH egyetemi tanár, Universität Augsburg Juristische Fakultät Lehrstuhl für Strafrecht, Strafprozessrecht, Risiko- und Präventionsstrafrecht sowie Juristische Zeitgeschichte
- GERALD KOHL egyetemi tanár, Universität Wien Juristische Fakultät Institut für Rechts- und Verfassungsgeschichte
- KOLLER BOGLÁRKA tanszékvezető egyetemi tanár, Jean Monnet-professzor, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Európa-tanulmányok Tanszék
- KOLTAY ANDRÁS kutatóprofesszor, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar; egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Polgári Jogi Tanszék; a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnöke
- KONCZ IBOLYA KATALIN tanszékvezető egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jegtörténeti és Jogelméleti Intézet Jegtörténeti Tanszék
- KOÓSNÉ MOHÁCSI BARBARA adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék; tanácsadó, Alkotmánybíróság
- KORSÓSNÉ DELACASSE KRISZTINA habilitált egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jegtörténeti Tanszék
- KOVÁCS PÉTER egyetemi tanár, kutatóprofesszor, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Nemzetközi Közjogi Tanszék; a Nemzetközi Büntetőbíróság bírója
- LENTNER CSABA egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék; mb. tanszékvezető egyetemi tanár, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Gazdaságelméleti és Módszertani Tanszék; vezető, Széll Kálmán Állampénzügyi Kutatóműhely
- MARTIN LÖHNIG intézetvezető egyetemi tanár, Universität Regensburg Fakultät für Rechtswissenschaften Institut für Ostrecht

- MAGYAR ÁRON doktorandusz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék
- MÁTHÉ GÁBOR professor emeritus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék
- MEGYERI-PÁLFFI ZOLTÁN adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék
- MEZEY BARNA egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék; az MTA doktora
- NAGY PÉTER tanszékvezető adjunktus, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti, Jogelméleti és Egyházjogi Tanszék
- PÁLVÖLGYI BALÁZS egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék
- PAPP TEKLA egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Civilisztika Tanszék; az MTA doktora
- PATYI ANDRÁS alkotmánybíró; egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék; vezető, NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola
- PERES ZSUZSANNA egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék
- PÉTERVÁRI MÁTÉ adjunktus, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszék
- PETRASOVSZKY ANNA egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék
- PÓKECZ KOVÁCS ATTILA egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék; Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Római Jogi Tanszék
- SALAMON LÁSZLÓ alkotmánybíró; címzetes egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Alkotmányjogi Tanszék
- SCHANDA BALÁZS tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Alkotmányjogi Tanszék
- KARL-HEINZ SCHNEIDER emeritus director, Mittelalterlichen Kriminalmuseums in Rothenburg ob der Tauber
- SCHWEITZER GÁBOR egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék; tudományos főmunkatárs, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet
- SMUK PÉTER dékán, egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék; egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati

Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Alkotmányjogi és Összehasonlító
Közjogi Tanszék

SULYOK TAMÁS Magyarország köztársasági elnöke

SRĐAN ŠARKIĆ egyetemi tanár, Novi Sad-i Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék

SZABÓ ISTVÁN, tanszékvezető egyetemi tanár, rektorhelyettes, Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék

SZABÓ MARCEL alkotmánybíró; tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar Európai jogi Tanszék

SZABÓ MÁTYÁS tanársegéd, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi és Nemzetközi
Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék

SZERENCSE KÁROLY tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Nemeskürty
István Tanárképző Kar Történelem és Társadalom Tanszék

SZIGETI MAGDOLNA egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi
Kar Jogtörténeti Tanszék

SZUROMI SZABOLCS ANZELM, O. PRAEM tanszék- és kutatóközpont-vezető egyetemi tanár, Pázmány
Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Kánonjogi Intézet; az *Academia Euro-
paea* rendes tagja

TAMÁS ANDRÁS professor emeritus, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi és Nemzet-
közi Tanulmányok Kar Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék

JAROMÍR TAUCHEN tanszékvezető egyetemi docens, Masaryk University Faculty of Law Depart-
ment of History of the State and Law

TÉGLÁSI ANDRÁS habilitált egyetemi docens, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi
és Nemzetközi Tanulmányok Kar Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék; fő-
tanácsadó, Alkotmánybíróság

VARGA NORBERT egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar
Jogtörténeti Tanszék

VARGA RÉKA alkotmánybíró; dékán, tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszerológiai Egye-
tem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Nemzetközi Jogi Tanszék

VARGA ZS. ANDRÁS a Kúria elnöke; egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Állam-
tudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék

ZACHAR PÉTER KRISZTIÁN nemzetközi dékánhelyettes, tanszékvezető egyetemi docens, Nem-
zeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Nemzetközi
Kapcsolatok és Diplomácia Tanszék

ZAKARIÁS KINGA egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi
Kar Jogtörténeti Tanszék

ZINNER TIBOR történész, tiszteletbeli egyetemi tanár, óraadó, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék

